

Základy literární historie

seminář č. 2_8., resp. 9. 10. 2018

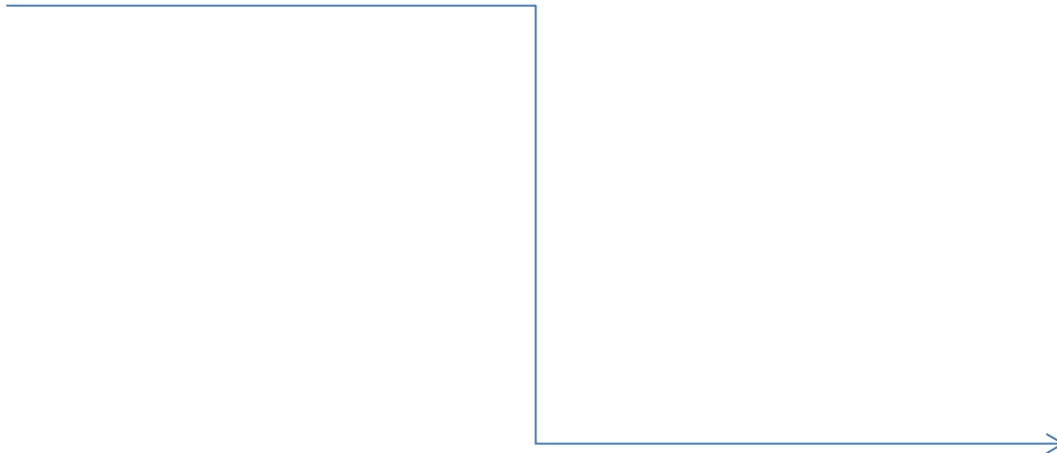
četba / komentáře

společná/garantovaná (2 garanti; + dílčí detektivní úkol: pokusit se zjistit, kdo jsou autoři daných hesel?):

heslo **Literatura** in: *Slovník naučný*, red. Fr. L. Rieger. Praha, I. L. Kober 1865, s. 1318–1323 (Kramerius, viz s. 2)

heslo **Literární dějepis**, in: *Ottův slovník naučný nové doby*. Díl 3, sv. 2. Praha, J. Otto 1935, s. 1225–1233 (zde s. 3 a dál)

materiál pro edici, příprava edice – postup (výběr, objednání, přepis, ad.)

na příště (! 22. 10., resp. 23. 10.)

Četba

- **jen úterní skupina!!** – ještě také heslo **Literární dějepis**, in: Ottův slovník naučný nové doby. Díl 3, sv. 2. Praha, J. Otto 1935, s. 1225–1233 (zde s. 3 a dál)

obě skupiny

- kap. **Historický přehled literárního dějepisectví + Východisko a předmět literární historie + Vývoj literární struktury** ze stati **Felixe Vodičky** Literární historie. Její problémy a úkoly. In: Bohuslav Havránek– Jan Mukařovský (eds.): *Čtení o jazyce a poesii*. Praha, Družstevní práce 1942, s. 309–402, tu s. 309–355 (lze najít a číst v elektronické knihovně, případně skeny v moodle)
- **Jan Mukařovský: Protichůdci. Několik poznámek o vztahu Erbenova básnického díla k Máchovu. Slovo a slovesnost** 2, 1936, č. 1, s. 33–43 (sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=124), též in týž: *Studie z poetiky*, eds. Hana Mukařovská a Rudolf Havel. Praha, Odeon 1982, s. 581–954, rovněž in týž: *Studie II*, eds. Miroslav Červenka a Milan Jankovič. Brno, Host 2001, s. 284–299 + poznámka vydavatelů na s. 579–580 (je v elektronické knihovně ÚČLaK FF UK)

první přepisy – pokud možno do pátku 19. 10., na adresu michal.topor@ipsl.cz

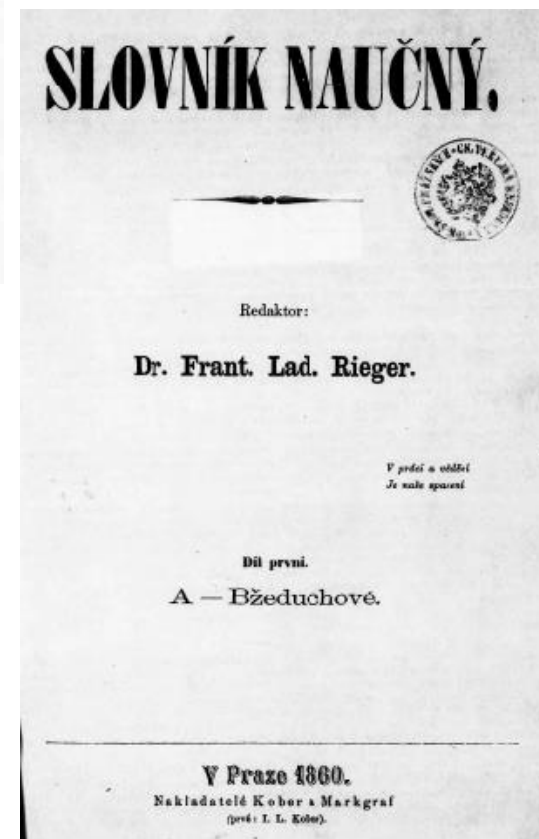
rch. f. rch. vř.

heslo **Literatura** in: *Slovník naučný*, red. Fr. L. Rieger. Praha, I. L. Kober 1865, s. 1318–1323

Štorch Kar. , c. k. rada při státní účtárně v Praze rch.	Vrřátko-Bonátský A. Jar. , spisovatel v Praze B V.
Sušil Frant. , professor bohosloví v Brně Sl.	Vysoký Arn. , zprávee hor spolku <i>Škofie</i> v Teplíciích v Krajině Vřj.
Svoboda Václ. L. , c. k. gymn. ředitel v Prešpurku Sva.	Zap Kar. V. , c. k. professor na české vyšší reálce Pražské, redator <i>Pamětek</i> p.
Šafařík Pavel , Phil. Dr., c. k. bibliothekář universitní v Praze Šs.	Zeithammer A. , c. k. gymn. professor v Pešti Zt.
Šafařík Vojt. , professor na obchodní akademii Vídeňské Šff. neb f.	Zelený Václ. , c. k. gymn. professor v Praze Zj.
Šembera Al. V. , c. k. professor na universitě Vídeňské Šra.	Zikmund Václ. , kněz církvní, c. k. gymn. professor v Praze Zd.
Šesták Jos. , redaktor <i>Pražských Novin</i> Šst.	Zoch , senior ev. v Jasenově Zch.
	Zvonář Leop. , direktor <i>Žofijské akademie</i> v Praze Zř.

- indicie

- **AUT – Databáze národních autorit NK ČR**
(<https://www.nkp.cz/katalogy-a-db/dalsi-databaze-nk-cr>; hledat jako „Štorch“)
- **Lexikon české literatury**
- **RETROBI –**
<http://retrobi.ucl.cas.cz/retrobi/katalog/cast/A/skupina/%25C5%25A0torch%252C+Karel+1930.11>

ke Štorchovu heslu /1865/:

- historická zakotvenost textu – její stopy (pojem literatury atd. + polemické momenty + soupis literatury)
- pojem *literatury* – a odtud i *literární historie*; ideál „pravé historie“ (oproti pouhé „kronice“) – ve vztahu k „národu“; pojem „krásné literatury“
- platformy, projevy literárního dějepisectví (bibliografie, knihopisy, katalogy, „životopisy“, „kritické časopisy“, antologie/výbory)
- soupis – české příklady
 - „jest literatura nejvěrnějším a nejobsáhlejším obrazem člověčenstva, jeho snah a osudů na dráze vzdělanosti, jeho pokroků, ale i jeho nezdarů a bludů, to k poučení, k výstraze a povzbuzení pokolením budoucím“ (s. 1318)
 - „Jakožto obraz a výkvět vzdělanosti každého národu podléhá literatura týmž zákonům a zjevům jako tato vzdělanost sama a život národní, z něhož roste; pučíť, květe, vydává plody, choraví, schne aneb podléhá zevnějším osudům a hyne a vzkřisuje se opět [...]“ (s. 1319)
 - „Historie čili dějepis literatury, jinak literární historie, jest vylíčení počátku, vzrostu a počátků literatury, a v tom ohledu tedy nejpodstatnější částkou historie vzdělanosti, kteráž se sice vedle literatury též uměním a sociálním, náboženským a politickým stavem zanášeti musí, všeho toho ale nejjasnější a nejvěrnější obraz v literatuře nachází. Nechce-li býti historie literatury pouhou kronikou, nýbrž pravou historií, nesmí ze své strany rovněž na pouhém vypravování o spisovatelích a na vyčítání a pořádání plodů literárních přestávati, nýbrž musí život literatury, a tedy literaturu ve spojení se vší vzdělaností a s politickými proměnami, jak kdy na literaturu působili a na vzájem vliv od ní přijímaly, v líčení svém vykládati [...]“ (s. 1321)
 - „látku svou hlouběji a důmyslněji pojímá a se všemi spolupůsobnými živly v živé spojení přivádí“ (s. 1322)

G e s c h i c h t e
d e r
B ö h m i s c h e n S p r a c h e

u n d
ä l t e r n L i t e r a t u r ,

v o n

J o s e p h D o b r o w s k y ,

M i t g l i e d d e r k. b ö h m. G e s e l l s c h a f t d e r
W i s s e n s c h a f t e n .

v o n J o s e p h D o b r o w s k y
h a n z u m g e a r b e i t e t e A u s g a b e .

M i t e i n e r K u p f e r t a f e l .

P r a g 1818,
b e i G o t t l i e b H a a s e .

10. Böhmishe Schriften des 13ten Jahrhunderts bis 1310.

1. Fragment einer gereimten Legende 103
2. Klage eines Verliebten . . . 109
3. Ein Brief vom Himmel gesandt 111
4. Gereimte Leidensgeschichte . . . 113
5. Der Psalter, nebst einigen Nachstücken . . . 117
6. Das Lied vom h. Wenzel . . . 123
7. Die Legende vom h. Prokop, die neun Freuden Mariä, die weinende Magdalena, das Weinen der Jungfrau Maria, die Passion; die zehn Gebote Gottes, die Fabel vom Fuchse und Krüge, Satyren auf Schuster, Richter u. s. w. der reiche Prasser . . . 125
8. Der Bohemarius . . . 126
9. Die Alexandreis . . . 129

§. 11. Dritte Periode vom J. 1310 bis 1410

§. 12. Denkmale der böhmischen Sprache aus diesem Zeitraume.

1. Dalimil's Reimchronik . . .
2. Manus, die sieben Freuden Mariä nebst kleinern Liedern, der Ansetn

§. 12.

Denkmale der böhmischen Sprache aus diesem Zeitraume (1310 — 1410.)

1. Eine gereimte böhmische Chronik, Kronyka česká, dessen Verfasser wir nicht kennen. Gewöhnlich nennt man ihn Dalimil, weil beim Hagek in dem Verzeichnisse der von ihm gebrauchten Geschichtschreiber auch ein Dalimil Mezýřický Kanovník kostela Boleslawského angegeben ist. Allein der böhmische Dichter, der vermuthlich um Bewirthung und Sold auf der Burg eines Herrn (etwa Wilhelms von Hasenburg) die Thaten seiner Vorfäter in Reime brachte, ist von dem alten Priester zu Bunzlau, bey dem er ein Exemplar der alten Chronik (unfehlbar den Cosmas in lateinischer Sprache) fand, wohl zu unterscheiden, und darf mit dem Bunzlauer Domherrn nicht vermengt werden. Hageks Benennungen, da er An-

heslo **Literární dějepis**, in: Ottův slovník naučný nové doby. Díl 3, sv. 2. Praha, J. Otto 1935, s. 1225–1233 (zde s. 3 a dál)

* **Literární archivy a musea** vznikají podle příkladů archivů historických na začátku 19. stol. jako pomocné instituce lit.-hist. badání. Předcházely soukr., šlechtické, měšťanské, učenecké sbírky archivalií, t. j. lit. dokumentů rukopisných a korespondenčních, novodobých a soudobých, jež později také přešly zčásti do literární archivních celků veř. (na př. sbírka K. A. Varnhagena von Ense v pruské stát. knihovně v Berlíně).
V Československu myšlenka založení l.-hist. archiv je tak stará jako Národní museum, jak patrně z vyzvání Fr. hr. Kolowrata z 15. dub. 1818, i z výzvy Hankovy po smrti J. Dobrovského, aby česká veřejnost v Museu ukládala památky po něm. Z náhodné a neorganizované sběratelské praxe přešlo *Národní museum* k soustavnému a i vědeckému soustřeďování lit. hist. archivalií v l. 1915–16 za bibliotéčního inspektora V. Tilleho a za bibliotekáře V. Řezníčka. R. 1924 se stal správcem lit. archivu Josef Volf a za něho teprve dosáhlo oddělení náležité propagace i literárně vědeckého významu. R. 1924 ve výroční zprávě musejní byl rozsah L-ho a-u určen 76.308 kusy, údaj tento však byl nepřesný; od r. 1924 počet přírůstků rok co rok

stoupal, takže z 2300 přírůstků r. 1924 vzrostl již r. 1926 na 19.142 a r. 1927 na 48.011. Od té doby je průměrný roční přínos L-ho a-u 40.000 kusů. Dnes má L. archiv asi 700.000 dokumentů lit. a kult. hist. všeho druhu, rukopisů, dopisů, osobních a úřed. dokumentů a fotografií. Kromě toho je v archivu nepřehledné množství novinových výstřížků. Dnes jest správou tohoto oddělení pověřen Miloslav Novotný.
Vedle l-ch a-u jako studijní a zároveň i výstavní objekty vznikají po převratu podle vzorů cizích v Čechách i musea jednotlivých l-ch osobností. Universitní knihovna pražská má *Museum Jar. Vrchlického* a *Museum Sv. Čecha* (s pozůstalostmi obou básníků); spravuje je V. Brtník. Z dřívějších dob je možno pokládati za samostatné spisovatelské museum *interiér Julia Zeyera* v museu Náprstkově. Z venkovských museí lit. vyniká *Museum Bož. Němcové* v Čes. Skalici a *K. Světlé* v Čes. Dubě.
Ze soukr. l-ch a-u čsl. zasluhuje zmínky lit. hist. archiv *Lešehradem*, vytvořený spis. Em. Lešehradem 1898–1925, veřejně přístupný od r. 1926. Je v něm na 100.000 rukopisných památek, knihovna, sbírka kreseb, rytin, obrazů, medailí. Zvláště obsáhlý je oddíl archivalií společností humanistických, filosofických a nábož., i tajných. Archiv je určen jako odkaz zemi České, v jejímž majetku bude přičleněn jako samostatný oddíl k Národnímu museu.
V zahraničí je mnoho obdobných institucí jak obecných, tak individuálních, buď bližších rázu museálnímu anebo archivnímu. V Berlíně má pruská státní knihovna na 450.000 autografů a na 270.000 drobných tisků rázu životopisného, velké jsou podobné soubory i v Kodani v Královské bibliotéce, v Bibliothéque Nationale v Paříži a v Budapešti. Berlín má Lessingovo museum, Budapešť Petöfi-Ház, Hamburg Dehmel-Archiv (v básníkově domě v Blankenese), Londýn The Dickens House, Paříž Maison Balzac, Musée Adam Mickiewicz a Musée Victor Hugo. V poslední době zejména úsilně budují svá l. musea a archivy v SSSR: Leningrad má Puškinskij dom a Tolstovskij Muzej, Moskva Tolstovskij Muzej. Fondy těchto ruských archivů rostou kvapně do výšek stotisícových.
M. Nj.

Miloslav
Novotný

A. N. –

k heslu:

- úvodní ohlédnutí za heslem Leandra Čecha
- styčné plochy / odlišující momenty – vůči historii, filologii, estetice a – vůbec „literární vědě“
 - „Literární dějepis zůstává i nadále vědou *historickou*, ježto se zabývá *vývojem* ducha lidského a nár. vzdělanosti v jejich projevech literárních a pojímá svůj předmět tudíž dynamicky. S ostatními vědami historickými [...] sdílí se literární dějepis jak o heuristiku, kritiku, pojetí, tak o způsob podání, liší se od nich však zvl. povahou svého předmětu, jímž jsou *slovesné* výtvořky a památky, kterou svou *formou* působí esteticky a jež poznání myšlenek a života svých tvůrců a jejich doby a společnosti umožňují *médiem slohu*. [...]“ (s. 1226)
 - vs. filologie – „co jest filologii prostředkem, stává se jemu [literárnímu dějepisu] účelem práce, a hermeneutika slovesných památek se jeho působením mění v soustavný dějinný obraz duše a růstu autorova, povahy jeho národa, ovzduší jeho doby“ (tamtéž)...
 - vs. estetika – „Zřetel genetický, který literární dějepis tak podstatně odlišuje od estetiky, obrací jeho přední zájem je vzniku díla a tím k psychologii tvorby a tvůrce, hl. pokud tato studuje vztahy mezi životem a uměl. tvořením, hledajíc tu zákonnost, aniž přece spouští ze zřetele svéprávnost a jedinečnost jazykového výtvořku, závislého na individualitě tvůrcově, jež jest svébytná, ano namnoze nevyjádřitelná“...
 - vs. kritika – „zásady lit. soudu a hodnocení v dějepise a v kritice jsou různé. U lit. dějepisce rozhoduje především kritérium vývojové hodnotnosti i dobové platnosti, což lit. kritikovi není arciť dostupno; podle *těchto* zřetelů lit. historik díla i původce jejich soudí, třídí, seskupuje“
- „rozbor slovesného díla“ – východisko –
 - „Vyzbrojen srovnávacími znalostmi látkoslovnými, zabývá se lit. historik především motivy díla a uvádí je v souvislost jak se zážitky autorovými, tak se slovenskou tradicí domácí a cizí“ (s. 1226)
- „genetické vyšetřování“ – textologie, bibliografie, „podrobný životopis“ – domény pozitivismu
- proměna „životopisné monografie“ (s. 1227) / nadosobní rámce
 - pozitivismus... Dilthey, psychoanalýza... až k „celkům obecnějším podle zákonných souvislostí nadosobních“ – komentář/výhrady k pojmům kraje, kmene (Nadler) – časový aspekt...
- *periodizace* jako základní problém – problém kritéria (pojem generace)
- výkony české lit. historiografie vzhledem k jednotlivým epochám - přehled